

انتشارات فرهنگ

تأليف: محمد مجاهدزاده

مجله: فصلنامه علمی-پژوهشی، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۹

(این مجله به منظور ارتقای سطح علمی و پژوهشی دانشجویان و محققان در زمینه‌های مختلف علوم و فنون تأسیس شده است)

۱۳۹۹

انتشارات فرهنگ

مجله: فصلنامه علمی-پژوهشی، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۹

مجله: فصلنامه علمی-پژوهشی، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۹

مجله: فصلنامه علمی-پژوهشی، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۹

مجله مجاور مقاومت

بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
در قبال بحران سوریه بر اساس نظریه موازنه
تهدید (۲۰۱۰-۲۰۱۱)

محمد مجاهدزاده

سید اصغر باقری نژاد

نجمیه مجاهدزاده

| کتاب های عمومی | ۱۵۴ |

سرشناسه: مجاهدزاده، محمد، ۱۳۷۱.

عنوان و نام پدیدآور: محور مقاومت: بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / محمد مجاهدزاده.

سید اصغر یاقوتی، نجمیہ مجاہد زادہ،

مشخصات نشر: تهران: نشر نو، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص: ۵/۱۴ * ۵/۲۱ س.م.

فروست: کتاب‌های عمومی: ۱۵۴.

شابک: ۵-۸۶-۹۸۶۸-۶۷۸۰۶۰۰۰۰۱۸۰۰۰۰ ریالی

وضوحیت فهرست نویسی: قیما

سازمان حمایت معاونت هنری و سینمایی اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان

کهگیلویه و بویراحمد منتشر شده است.

موضوع: موازنه قدرت

موضوع: ایران - روابط خارجی - سوریه

موضوع: ایران - روابط خارجی - سوریه
Iran - Foreign relations - Syria

موضوع: تاریخ - جنگ داخلی، ۲۰۱۱ م. - دخالت خارجی
Participation, Foreign - ۲۰۱۱, Syria - History - Civil War

ع: لیر - سیاست و حکومت - قرن ۱۴

14th century -- Iran -- Polychrome and green enamel.

۱۳۷۶- همدان، نجیبه.

۱۳۷۰

شناسه افزوده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس - لایحه کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

استان کهگیزیه و بوبر احمد، مهلت هنری و سینمایی

ردد بندی ۳۰۵/۳۳۹۷ م ۱۳۹۷

ردد بندی دیو: ۵۵

شماره کتابشناختی: ۵۴۶۰۰۷۰۱

محور مقاومت

بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

در قبال بحران سوریه بر اساس نظریه موازنه تهدید والت (۲۰۱۶ - ۲۰۱۱)
نویسندگان: محمد مجاهدزاده، سید اصغر باقری نژاد، نجمیه مجاهدزاده

۱ چاپ اول: ۱۳۹۷

۱ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

۱ دبیر مجموعه: سید علی نقی کرامت

۱ امیر فنی چاپ: پوریا نیک اقبالیان

۱ صفحه آرایی و طراحی جلد: آتلیه نشر نودا

۱ الیتوگرافی، چاپ و صحافی: آریا

۱ شابک: ۵ - ۸۶ - ۹۸۶۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

۱ قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

۱ حق چاپ و انتشار برای نشر نودا محفوظ است

۱ سرآهنگ: افشار و اسناد: ناده از این اثر، مشروط به دریافت اجازه ی کتبی ناشر است

۱ printed in iran

تهران: خیابان اندراب، حدفاصل ایستگاه دروازه دولت

و فردوسی، کوچه آذرخش، پلاک ۲، واحد

کدپستی ۹۸۱۹۳۳۶۱۲ | ۰۲۱۸۸۸۲۳۸۶۸

این اثر با حمایت معاونت ستادی و سینمایی

اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس

استان کهگیلویه و بویراحمد به چاپ رسیده است.

بنداد حفظ آثار و نشر
ارزش های دفاع مقدس
اداره کل استان کهگیلویه و بویراحمد

۱ کتاب های عمومی | ۱۵۳

مقدمه	۹
-------------	---

فصل اول: بررسی نظریه موازنه تهدید استفن والت

مقدمه	۱۳
بررسی نظریه موازنه تهدید والت	۱۵
بررسی عناصر چهارگانه ایجادکننده درک از تهدید	۲۰
استراتژی اتحاد و ائتلاف	۲۲
جمع‌بندی	۲۸

فصل دوم: بررسی محدودیت منطقه‌ای ایران و سوریه

مقدمه	۳۳
محیط امنیتی منطقه خاورمیانه	۳۴
اتحاد کشورهای شورای همکاری خلیج فارس با آمریکا	۳۷
تهدیدات مشترک منطقه‌ای ایران و سوریه	۴۴
حوزه‌های منازعه ایران و اسرائیل	۵۱
حوزه‌های منازعه ایران و عربستان	۵۴
حوزه‌های منازعه سوریه و اسرائیل	۶۸
حوزه‌های منازعه سوریه و عربستان	۷۵
جمع‌بندی	۸۴

فصل سوم: بررسی سیاست خارجی ایران در قبال بحران سوریه

مقدمه	۸۹
بحران سوریه	۸۹

بحران سوریه و سیاست خارجی حمایت‌گراانه ایران ۹۵

بررسی عوامل چهارگانه شکل‌دهنده ۱۰۳

بررسی مجاورت جغرافیایی اسرائیل با ایران و سوریه ۱۱۱

بررسی قدرت تهاجمی اسرائیل ۱۱۳

نیات تهاجمی اسرائیل نسبت به ایران و سوریه ۱۲۵

بررسی قدرت کلی عربستان ۱۳۲

بررسی مجاورت جغرافیایی عربستان با ایران و سوریه ۱۴۱

بررسی قدرت تهاجمی عربستان ۱۴۳

نیات تهاجمی عربستان نسبت به ایران و سوریه ۱۵۰

جمع‌بندی ۱۵۶

فصل چهارم: نتیجه گیری ۱۶۶

فهرست منابع ۱۸۰

نقطه آغاز بروز بحران سوریه، سال ۲۰۱۱ و انجام تظاهراتی به شکل عمده در مناطق حاشیه‌ای، پیرامونی و شهرهای کوچک سوریه برای مبارزه با فساد، انجام اصلاحات و کسب آزادی بوده است. اگرچه اعتراضات مردم به دلیل وادار کردن نظام به اصلاحات در حال رسیدن به نتایج قابل قبول بود، اما برخی از گروه‌های مخالف نظام دست به اسلحه بردند و اعتراضات به مرحله خونبار خود رسید. پس از پیچیده شدن بحران سوریه بسیاری از کشورهای منطقه‌ای و فرامتنطقه‌ای برای دستیابی به منافع خود به دخالت در این بحران پرداختند. جمهوری اسلامی ایران نیز براساس منافع خود به حمایت از دولت حاکم در سوریه پرداخته است. آنچه روشن است این است که مساعدت‌های ایران و سپاه نقش مؤثری در بقای سیاسی بشار اسد داشته است. به طور کلی، شاخص‌های حمایت‌گرایانه جمهوری اسلامی ایران از دولت بشار اسد، در بخش‌های گفتاری مقامات جمهوری اسلامی ایران و هم در اقدامات عملی این کشور، حمل اقدامات سپاه پاسداران در اعزام نیرو به سوریه در قالب «مدافعان حرم» کاملاً مشهود است. برای مثال در زمینه کنش گفتاری، «آیت‌الله خامنه‌ای» رهبر انقلاب اسلامی صراحتاً بیان می‌کند: «سوریه بخش مهمی از محور مقاومت در برابر اسرائیل و خط مقدم مبارزه ایران با آمریکا است». در زمینه اقدامات عملی نیز «حسین علی‌بابا لاهیانی» معاون عربی و آفریقایی وزارت خارجه در خصوص حضور مستشاران ایرانی در سوریه بیان می‌کند که: «اگر کمک‌های جدی مستشاری ایران در سوریه نبود، مشق در دست رفته بود». علاوه بر این براساس آخرین آمار سال ۲۰۱۶، بیش از ۱۰۰۰ نفر نیروهای ایرانی حاضر در جنگ داخلی سوریه به شهادت رسیده‌اند. بنابراین سؤال اصلی این پژوهش این است که علت اصلی این سیاست خارجی حمایت‌گرایانه ایران در سوریه و شکل‌گیری اتحاد بین این دو کشور چیست؟ در پاسخ به سؤال اصلی، فرضیه اصلی این پژوهش با الهام از نظریه «موازنه تهدید والت»، دلیل اصلی

سیاست خارجی حمایت‌گرایانه ایران از دولت حاکم بر سوریه در جریان بحران داخلی این کشور و شکل‌گیری اتحاد بین این دو کشور در جریان این بحران، را درک از تهدیدات مشترک منطقه‌ای توسط اسرائیل و عربستان می‌داند. بر اساس نظریه موازنه تهدید والت دولت‌ها در مقابل افزایش قدرت سایرین دست به موازنه نمی‌زنند؛ در مقابل، آنچه باعث می‌شود کشورها به توازن روی آورند، میزان تهدیدی است که درک می‌کنند. آنچه در روابط میان دولت‌ها حائز اهمیت است برداشت آن‌ها از یکدیگر به عنوان تهدید است نه صرف میزان قدرت هریک از آن‌ها، لذا دولت‌ها در برابر آن دسته از دولت‌هایی دست به موازنه می‌زنند که تهدیدی فوری نسبت به موجودیت یا منافع آن‌ها باشند. روابط تاریخی سوریه با جمهوری اسلامی ایران و اتحاد این کشور با ایران در منطقه خاورمیانه لزوم واکاوی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال این بحران را ضروری کرده است. بنابراین هدف اصلی این پژوهش، بررسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال بحران سوریه در فاصله سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶، بر اساس نظریه موازنه تهدید والت بوده است. قرارگرفتن اسرائیل، سوریه و عربستان در منطقه خاورمیانه باعث شده است که این منطقه به عرصه رقابت میان کشورهای حامی مقاومت (ایران و سوریه و لبنان) با کشورهای مخالف محور مقاومت در منطقه (اسرائیل و عربستان) تبدیل شود. به این ترتیب منطقه خاورمیانه، هم‌پاره عرصه شکل‌گیری موازنه‌سازی‌ها بوده و شکل‌گیری اتحادها و ائتلاف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی نتیجه این موازنه‌سازی بوده است. براین اساس خاورمیانه به رقابت میان ایران و حامیان آن از جمله سوریه از یکسو و مخالفان ایران و حامیان آن‌ها از سوی دیگر تبدیل شده است. بنابراین ایران و سوریه در منطقه خاورمیانه، دارای تهدیدات مشترکی هستند که مهم‌ترین این تهدیدات (اسرائیل و عربستان) هستند. در نتیجه، بر اساس نظریه موازنه تهدید والت، ادراک از تهدید مشترک ایران و سوریه از این دو کشور باعث حمایت ایران از سوریه و نهایتاً شکل‌گیری اتحاد بین دو کشور شده است.